

חוברת לימוד
(תלקיט) בתנ"ך דתי
2 יחידות לימוד
במסלול 12 שנות לימוד
תשפ"ד

מבנה התלקיט ומפתח הערכה

התלקיט מורכב מ6 חלקים:

- (1) פתיחה-היכרות עם החומש ונביאים ראשונים.
- (2) 4 נושאים מחומש במדבר.
- (3) 3 נושאים משמואל ב' ומלכים א'.
- (4) בקיאות בנביאים ראשונים.
- (5) בחינה פנימית מסכמת על חלקים 2,3,4. (3 שאלות מכל נושא סכ"ה 24 שאלות- יש לענות רק על 20 שאלות)
- (6) עבודה על מכירת יוסף.

כל 6 החלקים בתלקיט הם חובה.

מפתח הערכה:

- כל תשובה לשאלה בתלקיט שווה נקודה אחת מלבד היכן שמצוין אחרת.
- סכ"ה נקודות לחלקים 1-4: 60 נקודות.
- סכ"ה נקודות לחלק 5-מבחן מסכם: 20 נקודות.
- סכ"ה נקודות לחלק 6-עבודה על מכירת יוסף: 20 נקודות.
- סכ"ה לכל חלקי התלקיט -100 נקודות.

הערה: כשיש לבחור 'מוסר השכל' מלבד ממוסרי ההשכל המופיעים בתלקיט התלמיד יכול לבחור גם מוסר השכל שלמד מעצמו מהנושא ולהסביר מדוע הוא הכי משפיע עליו.

לימוד מתוך התנ"ך: בתשובות לשאלות המנחות השארנו תשובה אחת לעיון של התלמיד עם המורה במפרשים.

שימו לב- השלמת התשובה בשאלות המנחות אינה מקנה נקודות בציון.

חלק 6- מכירת יוסף: ישנה אפשרות לענות על העבודה בזוגות, אך צריך לציין על העבודה עם מי נעשתה העבודה.

בהצלחה!

חלק א'-פתיחה

נושא 1

היכרות עם החומש ונביאים ראשונים.

1) פתח את ספר התנ"ך וכתוב את ספרים אלו לפי סדרם המופיע בספר התנ"ך:
מלכים א', ספר ויקרא, יהושע, ספר במדבר, שמואל ב', ספר שמות, שופטים, ספר דברים,
שמואל א', ספר בראשית, מלכים ב'.

---

2) כתוב את פרשיות ספר במדבר לפי הסדר.

---

3) פתח בספר התנ"ך בספר במדבר פרק לב פסוק ה' וכתוב את הפסוק.

---

4) פתח בספר התנ"ך בספר שמואל ב' פרק טו פסוק טו' וכתוב את הפסוק.

---

5) פתח בספר התנ"ך בספר מלכים א' פרק ג פסוק יב' וכתוב את הפסוק.

---

6) מהי הפרשה בה התקיימה בר המצווה או הבת המצווה שלך או שנולדתם בה?

---

7) ציין נושא אחד מהפרשה אותה כתבתה בשאלה 6.

בהצלחה!

חלק ב' - חומש במדבר

נושא 2

פרק ט' - פסח שני

בפרק זה מסופר בנוגע לקרבן פסח:

- 1) תיאור הקרבת הפסח במדבר ביד' ניסן ('במועדו'. שנה אחרי יציאת מצרים)
- 2) אנשים טמאים שלא יכלו להקריב את הפסח במועדו (יד' ניסן) באו למשה ואהרן ובקשו למצוא להם פתרון שיאפשר להם להקריב את קרבן פסח.
- 3) משה אינו יודע את ההלכה במקרה זה ועונה שהוא יברר אצל ה' מה צריכים לעשות השואלים.
- 4) תשובת ה': אדם שלא הייתה לו אפשרות להקריב את קרבן פסח ביד' ניסן חייב להקריב את הפסח ביד' אייר. דיני קרבן פסח שני דומים לדיני קרבן פסח הרגיל (אבל בפסח שני לא קיים איסור חמץ).
- 5) אדם שלא הקריב קרבן פסח ללא הצדקה חייב כרת, וגם גר חייב להקריב קרבן פסח כמו כל יהודי.

שאלות מנחות ללימוד הפרק:

- 1) מה היה מצבם המיוחד של האנשים שפנו אל משה?
- 2) מה הסיבה שאנשים אלו לא יכלו להקריב את קרבן פסח?
- 3) מה הייתה בקשתם של אנשים אלו ממשה?
- 4) כיצד השיב משה בתחילה על שאלתם?
- 5) מה אפשר ללמוד על דרגת הנבואה של משה מתשובתו לאנשים אלו?
- 6) מהי התשובה שנתן ה' לשאלתם של האנשים שפנו אל משה?
- 7) מה הם שני סוגי האנשים שחייבים להקריב 'פסח שני'?
- 8) באילו דינים 'פסח שני' שונה מ'פסח ראשון'?
- 9) באילו דינים שווה 'פסח שני' ל'פסח ראשון'?
- 10) איזה עונש יקבל אדם שהיה יכול להקריב את הפסח ביד' בניסן אך נמנע לעשות זאת?

התשובות לשאלות המנחות:

- (1) האנשים שפנו אל משה היו טמאים בטומאת מת ולא יכלו להיטהר עד זמן הקרבת הפסח ביד' בניסן.
  - (2) הם לא יכלו להקריב את הפסח כיוון שלאדם טמא אסור להקריב קרבנות.
  - (3) אנשים אלו ביקשו ממשה להקריב את קרבן פסח יחד עם כל ישראל 'במועדו'- ביד' בניסן.
  - (4) משה ענה לאנשים אלו שהוא צריך לשאול את ה' מה לעשות במקרה זה.
  - (5) { רש"י פסוק ז }
-
-

- (6) ה' ענה למשה שאנשים אלו אינם רשאים להקריב את קרבן פסח עם כל העם ביד' בניסן, אך הם חייבים להקריב קרבן בנפרד משאר העם ביד' אייר – פסח שני.
- (7) גם אנשים שהיו טמאים וגם אנשים שהיו ב'דרך רחוקה בזמן פסח ראשון חייבים בפסח שני.
- (8) פסח שני שונה בזמן הקרבתו מפסח ראשון וכן מיועד רק למי שלא יכל להקריב פסח ראשון, כמו כן פסח שני נאכל על אף שלמקריב יש חמץ בביתו בניגוד לפסח ראשון.
- (9) בכל שאר הדינים 'פסח שני' דומה ל'פסח ראשון'.
- (10) מי שיכל להקריב פסח ראשון ולא הקריב מתחייב בעונש כרת.

פסח שני מלמד על ההזדמנות השנייה שה' נותן לנו. באיזה מהדברים שעשית בחייך אתה מצפה להזדמנות שניה, וכיצד תגשים אותה:

מוסרי השכל הנלמדים מפרק זה:

- (1) לא להתבייש לשאול- 'לא הביישן למד' כמו האנשים הטמאים שלא התביישו לבקש להקריב את קרבן פסח.
- (2) אדם צריך לרצות להיות שותף עם הציבור. כמו כאן שאנשים אלו שהיו זכאים רצו להקריב את קרבן פסח במועדו עם כל הציבור.
- (3) 'למד לשונך לומר איני יודע' אם אינך יודע תשובה תודה בכך כמו משה רבינו שאמר לאנשים הטמאים שאינו יודע וישאל את ה'.
- (4) תמיד יש 'הזדמנות שניה' לתקן. הקב"ה נתן לאנשים הטמאים או שהיו ב'דרך רחוקה' ב'פסח ראשון' הזדמנות שניה להקריב את פסח שני.
- (5) ה' נותן 'הזדמנות שניה' למי שנאנס ולא הצליח לקיים את המצווה (קרבן פסח) אבל מי שבמיד לא מקיים את המצווה נענש בחומרה (כרת).

מבחן הצלחה- נושא 2

1) 'למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו'. מה הסיבה שאנשים אלו לא יכלו להקריב את קרבן פסח?

---

2) מה הייתה בקשתם של אנשים אלו ממשה?

---

3) כיצד הגיב משה בתחילה על שאלתם? ומה אנו לומדים על דרגתו הנבואית של משה מתגובה זו?

---

4) מהי התשובה שנתן ה' לשאלתם של האנשים שפנו אל משה?

---

5) איזה מוסר השכל הכי משפיע עליך, הסבר מדוע.

בהצלחה!

חלק ב' - חומש במדבר

נושא 3

פרק יג', יד' – חטא המרגלים

בפרקים אלו מסופר על חטא המרגלים:

- (1) השליחות של המרגלים.
- (2) המרגלים מספרים דברים רעים שראו בארץ.
- (3) העם מגיב בפחד ורוצה לחזור למצרים.
- (4) יהושע וכלב אומרים לעם כי הארץ טובה וכי עליהם להאמין בה' שסייע להם.
- (5) משה מבקש מה' שלא יעניש את ישראל כדי למנוע חלול שם ה' בגויים, וכן מבקש ע"י יג' מידות של רחמים.

שאלות מנחות בנושא זה:

- (1) מה הן שתי המטרות בשליחת המרגלים?
- (2) מה הסיבה שבגללה המרגלים נכשלו בחטאם?
- (3) במה חרגו המרגלים בתשובתם מן השליחות שניתנה להם?
- (4) לשם מה הראו המרגלים לבני ישראל את הפירות שהביאו?
- (5) 'עמלק יושב בארץ הנגב...' מדוע בדברי המרגלים לעם הם הזכירו את עמלק?
- (6) מה הם תגובות העם בעקבות דברי המרגלים?
- (7) מה המסר שאמרו יהושע וכלב לבני ישראל לאחר תגובות העם על דברי המרגלים?
- (8) מהו העונש שקיבלו המרגלים עצמם על התנהגותם?
- (9) מה השכר שקבלו יהושע וכלב בעקבות התנהגותם בפרשת המרגלים?
- (10) מה טען משה כדי לשכנע את ה' להפחית מחומרת העונש לעם?

התשובות לשאלות המנחות:

- (1) המרגלים נשלחו כדי לראות אם הארץ טובה או רעה וכן לבדוק האם קל או קשה לכבוש את הארץ.
- (2) המרגלים חששו שאחרי הכניסה לארץ אנשים אחרים יתמנו למלא את תפקידם וכתוצאה מכך יכבדו אותם פחות ולכן הם לא רצו להיכנס לארץ והוציאו את דיבת הארץ (רמח"ל במסילת ישרים)

(3) המרגלים חרגו משליחותם כיון שלא רק דווחו על הנעשה בארץ, אלא גם הביעו את דעתם האישית – 'אפס כי עז העם' לא נוכל לעלות אל העם'.

(4) המרגלים גם הביאו פירות ענקיים מהארץ כדי להפחיד את עם ישראל שיבינו שגם האנשים שגרים בה ענקיים.

(5) {רש"י פרק יג' פסוק כט}

---

(6) בתגובה לדברי המרגלים עם ישראל בכו ובאו בתלונה מדוע ה' מביא אותם לארץ ישראל כדי למות בחרב כמו כן אמרו אחד לשני בואו נשוב למצרים.

(7) יהושע וכלב הרגיעו את העם ואמרו להם שהארץ טובה מאוד מאוד ואם ה' רוצה הוא ייתן לנו את הארץ ואין לפחד כלל מתושבי הארץ.

(8) המרגלים נענשו שמתו במגפה.

(9) ויהושע וכלב נשארו בחיים ובניגוד לדור המדבר זכו להיכנס לארץ.

(10) ה' רצה להשמיד את עם ישראל ומשה טען לה' שאם ישמיד את עם ישראל יהי-ה חילול ה' שיגידו שלה' לא היה כוח להכניס את עם ישראל לארץ. כמו כן משה התפלל ועורר את יג' מידות של רחמים להצלת עם ישראל.

המרגלים חטאו כשדיברו בגנות ארצנו הקדושה, אנו נתאמץ ונדבר בשבח הארץ, מנה דברים בהם אתה מחבב במיוחד את ארץ ישראל:

מוסר השכל הנלמד מפרקים אלו:

(1) אין לדבר בגנות ארץ ישראל – המרגלים דיברו ונענשו בחומרה.

(2) חומרת הרדיפה אחר הכבוד שהביאה את המרגלים להיכשל בחטאם (רמח"ל במסילת ישרים)

(3) אין לקבל ולהאמין ללשון הרע. עם ישראל נענש כיון שהאמין ללשון הרע של המרגלים.

(4) מדברי יהושע וכלב אנו לומדים שאין מעצור לה' להושיע אף מול החזקים ביותר.

(5) כוחה של תפילה- משה ביטל בכוח תפילה וסנגוריה על עם ישראל את גזירת ההשמדה שנגזרה על עם ישראל בעקבות חטא המרגלים.

מבחן הצלחה- נושא 3

1) מה הסיבה שבגללה נכשלו המרגלים בחטאם? (רמח"ל)

---

2) כתוב 2 מהדברים שאמרו המרגלים כדי להפחיד את העם להיכנס לארץ?

---

3) כיצד יהושע וכלב ניסו להרגיע את העם מלהתלונן?

---

4) כיצד ביטל משה רבינו את גזירת ההשמדה מעל עם ישראל?

---

5) איזה מוסר השכל הכי משפיע עליך, הסבר מדוע.

בהצלחה!

חלק ב'-חומש במדבר

נושא 4

פרק טז' - מחלוקת קורח ועדתו

בפרק זה מתוארת ההתמרדות נגד הנהגת משה ואהרן וסיומה ע"י נסים:

- (1) קורח יחד עם דתן ואבירם ו250 אנשים חשובים טענו שה' לא מינה את משה ואהרן להנהיג את העם אלא הם לקחו לעצמם את תפקידי ההנהגה.
- (2) בליעת האדמה את קורח ועדתו ושריפת האש את 250 מקטירי הקטורת הוכיחה לכל עם ישראל כי משה ואהרן נבחרו על ידי ה' להנהיג את העם.

שאלות מנחות לפרק זה:

- (1) מי היו המצטרפים לקורח במחלוקת שלו נגד משה?
- (2) מדוע דווקא הם הצטרפו אליו?
- (3) מה היה המניע לפעולתו של קורח (רש"י)?
- (4) מה ההצעה שהציע משה לקורח ועדתו?
- (5) מה עשו עם המחנות לאחר הענשת לוקחי המחנות, ומה המטרה של פעולה זו?
- (6) מדוע פנה משה לדתן ואבירם וכיצד הם הגיבו לפניה זו?
- (7) מדוע מזכיר משה שלא חמור אחד מהם נשאתי'?
- (8) כיצד נענשו קורח ועדתו?
- (9) כיצד נענשו מקריבי המחנות?
- (10) מי ממשפחת קורח לא נבלע באדמה?

תשובות לשאלות המנחות בפרק זה:

(1) דתן ואבירם ו250 איש שרובם משבט ראובן הצטרפו לקורח במחלוקת שלו נגד משה.

(2) {רש"י פסוק א}

---

(3) קורח חלק על משה מכיוון שמינו את אליצפן בן עוזיאל לנשיא בני קהת על אף שעוזיאל קטן מאביו של קורח- יצהר, ולכן נטרעם למה לא מינו אותו.

(4) משה הציע לקורח ועדתו לקחת מחתות של הקטורת שהיא החביבה ביותר אך מצד שני יש בה סם המוות, והם יקטירו בה ומי שקדוש ה' יקבל את הקטרתו.

(5) לאחר שנענשו מקריבי הקטורת לקחו את המחתות ועשו מהם ציפוי למזבח לזיכרון מה שקורה לחולקים על הכהונה.

(6) משה לא רצה להחזיק במחלוקת ולכן קרא לדתן ואבירם והם ענו שהם לא יעלו אל משה.

(7) משה התפלל לה' שלא יפנה למנחה של החולקים עליו והזכיר את מסירות נפשו למען עם ישראל ללא תמורה שאפילו לא נטל מהם חמור לרכב עליו.

(8) קורח ועדתו נענשו שהאדמה בלעה אותם.

(9) מקטירי הקטורת נענשו שנשרפו על ידי הקטורת.

(10) רק בני קורח לא מתו כיוון שברגע האחרון חזרו בתשובה.

קרח ועדתו הביאו חורבן על עצמם בגלל המחלוקת. התבונן וספר כיצד המחלוקת הורסת בתים, חברויות או את העם בכללותו (היזהר בלשון הרע וכתוב את הדברים ללא פרטים מזהים).

מוסר השכל הנלמד מפרק זה:

(1) יש להימנע מלהצטרף למחלוקת כמו שראינו מה שקרה למצטרפים לקורח במחלוקתו.

(2) יש להיזהר מההשפעה של שכנים רעים. כמו שראינו שרבים משבט ראובן הצטרפו לקורח במחלוקתו כיון ששניהם דרו לדרומו של המשכן.

(3) הקנאה מוציאה את האדם מן העולם. קורח קינא באליצפן בן עוזיאל ולכן חלק על משה ואיבד את עולמו.

(4) אין להחזיק במחלוקת ויש לרדוף אחרי השלום, כמו שמשה התחנן לדתן ואבירם לבוא אליו כדי להתפייס איתם.

(5) מעלת התשובה - אפילו ברגע האחרון מועילה תשובה. בני קורח חזרו בתשובה על פתחו של הבור כשכמעט נבלעו, ונתקבלה תשובתם ונשארו בחיים.

מבחן הצלחה - נושא 4

1) מי האנשים שהצטרפו לקורח, ומדוע?

---

2) מדוע קורח חלק על משה?

---

3) מה הציע משה לקורח ועדתו, ומדוע?

---

4) מה נענשו החולקים על משה בעדת קורח (2 עונשים)?

---

5) איזה מוסר השכל הכי משפיע עליך, הסבר מדוע.

בהצלחה!

חלק ב'-חומש במדבר

נושא 5

פרק לב' - ירושת בני גד וראובן

סיכום הפרק:

בני ראובן וגד מבקשים לא לעבור את הירדן ולקבל את נחלתם בעבר הירדן המזרחי המתאים לגידול צאן.

משה מגיב- שהם מנתקים את השותפות שלהם עם העם וגם גורמים שהעם לא ירצה להיכנס לארץ (כמו המרגלים).

משה מגיע להסכם עם בני ראובן וגד שהם יתחייבו לצאת חלוצים לכבוש הארץ (משפחותיהם בינתיים יישארו בעבר הירדן) ובתמורה יקבלו את עבר הירדן.

שאלות מנחות בפרק זה:

- 1) מה הן שתי הבקשות שמבקשים בני גד וראובן בבקשתם?
- 2) מה הנימוק לבקשתם של בני גד וראובן?
- 3) משה הגיב 'האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשבו פה' הסבר את תגובתו?
- 4) כמו כן משה השווה את בני גד וראובן למרגלים, במה הם שווים?
- 5) מה בני גד וראובן התחייבו בתמורה לקבלת עבר הירדן?
- 6) מה בני ראובן וגד מקבלים על עצמם יותר מבקשת משה?
- 7) במה טעו בני גד וראובן ביחס לבני משפחותיהם?
- 8) כיצד מתקן אותם משה ביחס לטעות זו?
- 9) כתוב שינוי נוסף בין ההצעה של בני גד לבין דברי משה?
- 10) אם בני גד וראובן לא יקיימו את התנאי, מה יקרה?

תשובות לשאלות המנחות:

- 1) בני גד וראובן מבקשים לקבל את עבר הירדן כמו כן מבקשים שלא לעבור את הירדן.
- 2) הם מנמקים את בקשתם שכיוון שיש להם הרבה מקנה הם מעוניינים בעבר הירדן שהיא ארץ מקנה.
- 3) משה הגיב שהם מתנתקים בכך מהשותפות עם העם ביציאה למלחמת כיבוש הארץ.
- 4) כמו כן משה מאשים אותם שהם גורמים לעם לפחד להיכנס לארץ כמו המרגלים.

(5) בני גד וראובן ענו למשה שבתמורה לקבלת עבר הירדן הם מתחייבים לצאת חלוצים בצבא למלחמת כיבוש הארץ.

(6) {רש"י פסוק כד'}

---

(7) בני ראובן וגד הקדימו בדבריהם את בניית הגדרות לצאן לפני בניית הערים לטף מכיוון שהחשיבו יותר את הרכוש מהמשפחה.

(8) משה מתקן אותם ואומר להם 'בנו לכם ערים לטפכם וגדרות לצאנכם' דהיינו שידאגו קודם לטף-למשפחה, ואחר כך לרכוש- למקנה.

(9) בני גד וראובן מזכירים קודם את זכויותיהם לקבלת נחלה למשפחה ולמקנה ורק אחר כך מזכירים את היציאה למלחמה, לעומת זאת משה קודם מזכיר את חובתם לצאת למלחמה ורק אחר כך מזכיר את זכותם לנחלה. רק בהתחייבות הסופית בני גד וראובן מקבלים את דברי משה ומקדימים את היציאה למלחמה לקבלת הנחלה.

(10) משה מסכם עם בני גד וראובן שאם הם לא יצאו חלוצים למלחמה הם לא יקבלו את עבר הירדן.

משה רבינו אומר לבני גד וראובן שהרצון שלהם לקבל את עבר הירדן לנחלה בגלל שהיא ארץ מקנה לצאן שלהם יגרום בעקיפין לעם ישראל לפחד להיכנס לארץ. כתוב פעולה שהשפיעה עליך בעקיפין, או פעולה שעשית והשפיעה על אחרים בעקיפין.

מוסר השכל הנלמד מפרק זה:

1 על האדם לישא בעול עם חבריו כדברי משה 'האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשבו פה'.

2 על האדם לשים לב לתוצאות העקיפות של מעשיו, כגון כאן שמשה מאשים את בני גד וראובן 'למה תניאון את לב בני ישראל מעבר את הארץ'.

3 יש לאדם להקדים את דאגתו לבני ביתו לפני דאגתו לרכוש כדברי משה 'בנו לכם ערים לטפכם' ורק אחר כך 'וגדרות לצאניכם'.

4 קודם על האדם לשים לב לחובותיו ורק אחר כך לזכויותיו, כמו שמשה מדגיש קודם את החיוב לצאת למלחמה ורק אחר כך את קבלת הנחלה.

5 חכם אינו נכנס לדברי חבירו. בני גד וראובן שמעו בשתיקה את תוכחת משה הארוכה עד סיומה ורק אחר כך אמרו שבכוונתם לצאת חלוצים לצבא. (הגר"א באבות פרק ה' משנה ז')

מבחן הצלחה- נושא 5

1) מה 2 הדברים שביקשו בני גד וראובן?

---

2) משה סירב לבקשת בני גד וראובן משני טעמים, מה הם?

---

3) מה התחייבו בני גד וראובן יותר מבקשת משה בתמורה לקבלת עבר הירדן?

---

4) כיצד לימד משה רבינו את בני גד וראובן שהמשפחה יותר חשובה מהרכוש?

---

5) איזה מוסר השכל הכי משפיע עליך, הסבר מדוע.

בהצלחה!

חלק ג'-עיון בנביאים ראשונים

נושא 6

שמואל ב' פרק ה' - המלכת דוד

תוכן עיקרי של הפרק:

דוד הופך ממלך על יהודה למלך על כל ישראל לאחר שכל שבטי ישראל באים לדוד לחברון ומבקשים שהוא ימלוך. כדי לחזק את אחדות העם בוחר דוד לעזוב את חברון הנמצאת בנחלת יהודה, ולעבור לירושלים הנמצאת בגבול המשותף ליהודה ובנימין. דוד כובש את ירושלים מידי היבוסים. ולאחר מכן הפלישתים מנסים לנצח את דוד ודוד נועץ בה' ונושע.

שאלות מנחות לפרק זה:

- 1) כמה פעמים נמשח דוד למלך, ועל ידי מי נמשח?
- 2) מדוע מחכה דוד להסכמת העם למלכותו, הרי הוא כבר נמשח בידי שמואל?
- 3) מדוע הפך דוד את ירושלים לעיר הבירה שלו?
- 4) 'ויאמר לדוד לאמר : לא תבוא הנה כי אם הסירך העורים והפסחים לאמר לא יבוא דוד הנה' הסבר את משמעות הכתוב במשפט זה.
- 5) 'ויאמר דוד ביום ההוא: כל מכה יבסי ויגע בצינור ואת הפסחים ואת העורים שנאי נפש דוד'. הסבר את התנאי הכתוב בפסוק זה.
- 6) מה יקרה למי שיקיים תנאי זה? ומי קיים תנאי זה?
- 7) 'וידע דוד כי הכינו ה' למלך על ישראל, וכי נשא ממלכתו בעבור עמו ישראל' מה הדבר שדוד הבין הכתוב בפסוק זה?
- 8) מה גרם לפלישתים לצאת למלחמה נגד דוד?
- 9) כיצד החליט דוד האם להילחם נגד פלישתים במלחמות אלו?
- 10) הסבר את ההנחיה שקיבל דוד מה' לקראת המלחמה השנייה נגד הפלישתים בעמק רפאים.

תשובות לשאלות המנחות:

(1) {רד"ק פסוק ג'¹}

- 2) למרות שדוד נמשח על פי ה' על ידי שמואל, זה היה בזמן שעדיין שאול מלך והמשיחה הייתה בסתר ולכן היה צורך במשיחה נוספת המבטאת את קבלתו של דוד למלך בגלוי.
- 3) לאחר שכל ישראל המליכו את דוד, דוד עוזב את חברון שהיא בנחלת יהודה ועובר לירושלים הנמצאת בגבול של בנימין ויהודה שהם שני שבטי המלכות (שאול הוא מבנימין) ובכך הוא מסמן את אחדות הממלכה.
- 4) כשדוד בא לירושלים אמרו לו שאין לו סיכוי לכבוש את ירושלים ואפילו העיוורים והפסחים ימנעו אותך לבא, כיון שהמגדל שלהם חזק מאוד.

(5) דוד ענה ואמר שמי שיכה את היבوسی ויפיל את המגדל ויהרוג אפילו את העיוורים והפסחים.

(6) הוא יהפך לראש ושר. יואב קיים תנאי זה ונהיה שר צבא.

(7) כאשר דוד ראה שה' מוסר בידו את הגויים, ושמלכי הגויים שולחים לו מתנות (כחירם מלך צור) הוא הבין שמה שה' הכינו למלך ומה שהגדיל את ממלכתו הוא בעבור עם ישראל.

(8) פלישתים שמעו שדוד הומלך על כל ישראל ולכן יצאו להילחם עם דוד.

(9) בשני הפעמים בהם יצא דוד להילחם עם פלישתים הוא שאל קודם בה' (אורים ותומים או נביא).

(10) בפעם השנייה דוד קיבל הוראה לא להילחם מול הפלישתים אלא לבוא מאחורה וכאשר ישמע רעש של הרוח מהעצים לנצל רעש זה כדי לבוא בהפתעה ולתקוף את פלישתים. אן כאשר ישמע רעש של צעדי המלאכים בראשי העצים ידע שמלאכים אלו באו לעזרתו ויצא למלחמה.

ביאור בדברי המפרשים:

'ויאמר לדוד לאמר: לא תבוא הנה כי אם הסירך העורים והפסחים לאמר לא יבוא דוד הנה' (פסוק ו')

רד"ק: 'ומצאנו בדרש כי שני צלמים אלו היו בראש המגדל הנקרא צנור, והיה אחד עיור על שם יצחק, והאחד היה פסח על שם יעקב, ובפיהם השבועה שנשבע אברהם לאבימלך, שנאמר 'אם תשקור לי ולניני ולנכדי, לפיכך לא כבשוהו ישראל כשכבשו ירושלים, כי עדיין נכד אבימלך חי, ובימי דוד כבר מת ובטלה השבועה'.

(1) הסבר לפי הדרש ברד"ק את הפסוק לגבי הסרת העורים והפסחים.

---

(2) מדוע דוד לא צריך לחשוש לשבועת אברהם לאבימלך?

---

¹ **רד"ק לשאלה המנחה 1: [ה, ג] יבואו כל זקני ישראל- וכבר אמר למעלה: יבואו כל שבטי ישראל!?! אלא פירושו יבואו וכבר באו תחלה זקני ישראל אל דוד וכתת להם ברית שלא ירע להם בעבור שסמכו ידי איש בשת שתי שנים, ובעבור שאחרו להמליכו אחר מות איש בשת חמש שנים, וכיון שכרת להם ברית שלחו בעבור שבטי ישראל ובאו אל דוד ומשחוהו למלך, ואע"פ שהיה נמשח תחלה ביד שמואל ומשחוהו אחר כן בית יהודה, משחוהו גם עתה ישראל כי עתה מלך על כל ישראל**

מבחן הצלחה- נושא 6

1) כמה פעמים נמשח דוד למלך, ועל ידי מי נמשח?

---

2) מדוע בחר דוד את ירושלים לעיר הבירה שלו?

---

3) 'ויאמר לדוד לאמר: לא תבוא הנה כי אם הסירך העורים והפסחים, לאמר לא יבוא דוד הנה' כתוב את אחד הפרושים לפסוק זה.

---

4) כתוב הסבר אחד כיצד ה' הנחה את דוד לנצח במלחמה מול פלשתים בפעם השנייה.

---

5) יואב נהיה לשר וראש בגלל גבורה מיוחדת במלחמה. כתוב מעשה מיוחד שלך של גבורה כגון כיבוש היצר וכדומה (איזהו גיבור הכובש את יצרו).

בהצלחה!

חלק ג' - עיון בנביאים ראשונים

נושא 7

שמואל ב' פרק טו - מרד אבשלום

סיכום הפרק:

אבשלום מתנשא ומתנהג בגנוני מלכות, מתסיס את העם נגד דוד ומנסה לרכוש את אהדת העם. אבשלום הולך לחברון במסווה של קיום נדר, ושם ממליכים אותו נאמניו ומתחיל מרד אבשלום בדוד. דוד וחשבי העם בורחים מירושלים. דוד מבקש מצדוק הכהן להחזיר את ארון ה' לירושלים ולספק לו מידע על תוכניות אבשלום. כמו כן דוד מבקש מחושי הארכי להישאר בירושלים ולהפיר את עצת אחיתופל. דוד מתפלל שה' יפיר את עצת אחיתופל.

שאלות מנחות לפרק זה:

- (1) כיצד אבשלום התנהג בגינוני מלכות?
- (2) כיצד התחנף אבשלום לעם?
- (3) לשם מה עשה אבשלום פעולות אלו?
- (4) מדוע מרד אבשלום בדוד בחייו?
- (5) כיצד נימק אבשלום את הליכתו לחברון?
- (6) ציין את אחת הפעולות שעשה אבשלום בתחילת המרד כדי להצליח.
- (7) כיצד הגיב דוד על מרד אבשלום, ומה הסיבה להתנהגותו זו?
- (8) מי האנשים שהלכו עם דוד בבריחתו מאבשלום?
- (9) מדוע ביקש דוד מצדוק הכהן לשוב לירושלים עם ארון הקודש?
- (10) מדוע ביקש דוד מחושי הארכי לשוב לירושלים?

תשובות לשאלות המנחות:

- (1) אבשלום עשה לו מרכבה וחמישים איש רצים לפניה.
- (2) כמו כן התחנף לעם ועמד ליד אולם המשפט התעניין בכל אחד והצדיק אותו במשפטו.
- (3) הוא עשה את כל הדברים האלה כהכנה למרד בדוד ולהעביר את לב העם אליו.
- (4) אבשלום ידע שדוד מתכוון להמליך את שלמה אחרי מותו. וכיוון שאבשלום היה בכור הוא חשב שלו ראויה המלוכה והקדים ומרד בדוד.

(5) אבשלום אמר למלך שהוא נדר לה' להקריב קרבן על הבמה בחברון ולכן הוא הולך לחברון.

(6) בחברון אבשלום תיכנן טכס הכתרה גדול ולכן לקח 200 אנשים שלא יודעים מתוכניותיו כדי שיבואו אתו לחברון ויהיה בטכס הכתרה ציבור גדול. כמו כן קרא לאחיתופל מביתו כדי שיבוא לייעץ לו במלחמתו בדוד. וכן מינה מרגלים בכל הארץ שיתקעו בשופר כשישמעו שמלך אבשלום.

(7) {מצודת דוד פסוק יד}

---

(8) עם דוד בבריחתו מירושלים הלכו עבדיו ואנשי ביתו והכרתי והפלתי ו600 איש שבאו מגת.

(9) דוד אמר לצדוק הכהן שיחזור לעיר עם ארון האלוקים כיוון שאם ה' רוצה הוא ישיב אותי לעירו ולארון האלוקים. כמו הוא ביקש ממנו שאם יידע לו דבר בעיר שישלח את בנו אחימעץ ואת יהונתן בן אביתר למדבר לספר לו.

(10) כמו כן דוד ביקש מחושי הארכי לחזור לעיר ולהפך את עצת אחיתופל ולשלוח אליו ע"י אחימעץ ויהונתן כל דבר שישמע.

ביאור בדברי המפרשים:

מלבי"ם שמואל ב פרק יג פסוק כא

והמלך דוד. חרה לו מאד (על האונס של אמנון לתמר), אולם לא הוכיחו (לאמנון) על זה, וכל זה עורר שנאת אבשלום (שהיה אח של תמר):

מלבי"ם שמואל ב פרק יד פסוק כז

וגם נולדו לו שלשה בנים. וכולם מתו בעת ההיא... שלכן הציב לו מצבה בחייו ושיקרא שמו כי אין לו בן, ומצד זה התאוה למלכות שיקרא שמו לזכר עד.

מלבי"ם שמואל ב פרק יד פסוק כח

וישב אבשלום בירושלים שנתיים ימים לפני המלך לא ראה. ולא בא המלך לנחמו על מיתת בניו. והנה זה עורר אותו שנית אל המרד, שראה שנאת המלך עליו, עד שלא היה מקום שדוד ימליך אותו:

לפי דברי המלבי"ם, כתוב שתי סיבות נוספות מדוע מרד אבשלום (2 נקודות).

מבחן הצלחה- נושא 7

1) ציין את אחת הפעולות שעשה אבשלום להטות לב העם אליו.

---

2) ציין אחת מהפעולות שעשה אבשלום עם פרוץ המרד כדי להצליח במשימתו.

---

3) כיצד נימק אבשלום את הליכתו לחברון?

---

4) מדוע ביקש דוד מחושי לחזור לירושלים?

---

5) חז"ל לומדים ממרד אבשלום ש'קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג', הדגם כיצד התנהגות רעה של אחד מילדיו של האדם יכולה לצער אותו בצורה הכואבת ביותר. ('יותר ממלחמת גוג ומגוג')

בהצלחה!

חלק ג' – עיון בנביאים ראשונים

נושא 8

מלכים א' פרק ג – מלכות שלמה

סיכום הפרק:

(1) שלמה מתחתן עם בת פרעה.

(2) שלמה מגיע לגבעון כדי לזבוח לה'. ה' מתגלה לשלמה בגבעון ומאפשר לו לבקש מה שהוא רוצה, ושלמה מבקש מה' יכולת לשפוט את העם בצדק. בגלל ששלמה לא ביקש דברים לעצמו לכן ה' מבטיח לו לב חכם וגם עושר וכבוד. ואם ישמור את מצוות ה' - גם אריכות ימים.

(3) משפט שלמה - שתי נשים זונות (שאחד מילדיהם מת) באות לשלמה שיכריע בוויכוח ביניהן מי היא אם הילד החי ומי היא אם הילד המת. שלמה מגלה בפסק דין מתחכם מי האם האמיתית. והדבר מפרסם בכל העם את חכמת שלמה.

שאלות מנחות בפרק זה:

- (1) מה היה מצבו הרוחני של שלמה בתחילת מלכותו?
- (2) מדוע אם כן נישואיו של שלמה עם בת פרעה אינם נחשבים חטא?
- (3) מדוע זבח שלמה בזמן זה בבמה?
- (4) מה הציע ה' לשלמה בהתגלות בגבעון?
- (5) מה ביקש שלמה מה' בגבעון?
- (6) מדוע תשובתו של שלמה מצאה חן בעיני ה'?
- (7) מה בתגובה הבטיח ה' לשלמה בלא תנאי, ומה הבטיח לשלמה בתנאי שיקיים את מצוות ה'?
- (8) לשם מה באו שתי הנשים הזונות אל המלך?
- (9) מה הביא את ישראל להכיר כי 'חכמת אלקים' בקרב שלמה?
- (10) איזה דבר הראה סיפור הנשים הזונות בפרקנו?

תשובות לשאלות המנחות:

- (1) שלמה בתחילת מלכותו אהב את ה' והלך בחוקיו כדוד אביו, גם מהצעת ה' לשלמה 'שאל מה אתן לך' ניתן להבין שה' התייחס לשלמה בצורה חיובית.
- (2) סיפור זה של נשיאת בת פרעה מופיעה בין הפסוקים המתארים את שלמה שאהב את ה' ולכן צריך לומר שנישואיו לבת פרעה אינם חטא כיוון שהשיבה לדת ישראל וגם כוונת

הנישואים הייתה לפיתוח הקשרים הפוליטיים עם פרעה. (ויש חולקים שנשיאת בת פרעה הייתה חטא - רש"י ועוד)

(3) לפני שנבנה בית המקדש היה מותר לזבוח בבמות ולכן לפני שבנה שלמה את בית המקדש הוא זבח בבמה הגדולה בגבעון.

(4) כאשר שלמה זבח בגבעון ה' נגלה אליו והציע לו לבקש את כל מה שהוא רוצה.

(5) שלמה לא ביקש דבר לעצמו רק ביקש חכמה לשפוט את העם.

(6) מכיוון שה' ראה ששלמה לא דאג לעצמו הוא מצא חן בעיני ה'.

(7) ה' הבטיח לו חכמה עושר וכבוד בלי תנאי, ואריכות ימים בתנאי שישמור את מצוות ה'.

(8) שתי נשים זונות היו בבית אחד עם שני תינוקות, אחד התינוקות מת וכל אחת טענה שהבן החי הוא שלה והם באו להכרעה אצל שלמה המלך.

(9) שלמה ביקש שיחתכו את הילד ויתנו לשתיהן. והאשה שלא נתנה שיחתכו את הילד הוכח שהיא האם האמיתית. כל ישראל כשראו את משפט המלך הכירו בחכמת האלוקים של המלך.

(10) {רד"ק פסוק טז}

ביאור בדברי המפרשים:

מצודת דוד מלכים א פרק ג פסוק כה:

גזרו - מתוך דבריהן הכיר המלך בחכמתו הדין עם מי, ואמר להיושבים לפניו שכן הוא האמת שהאחת גנבה הילד החי ולאמת דבריו עשה הבחינה".

1) מנין ידע המלך של מי הילד?

---

2) אם כן מדוע אמר המלך לגזור את התינוק?

מבחן הצלחה- נושא 8

1) מה היה מצבו הרוחני של שלמה בתחילת ימי מלכותו?

---

2) מה קשה מנישואי בת פרעה לנאמר בפסוקים הקודמים, וכיצד מתרצים זאת?

---

3) מה הבטיח ה' לשלמה בלא תנאי ומה בתנאי?

---

4) מה הראה סיפור של נשים הזונות שהובא בסוף פרק זה?

---

5) שלמה בבקשתו מה' העדיף את טובת העם על טובתו האישית ולכן זכה לכל הטובות. באיזה מקרה תוכל להעדיף את טובת האחר ובעזרת ה' תזכה לטוב.

בהצלחה!

חלק ד'

נושא 9

בקיאות בנביאים ראשונים

לפניך שאלות בקיאות בנביאים ראשונים:

1. כתוב את האירועים שלפניך, על פי סדר התרחשותם: החלום בגבעון, מעמד הר הכרמל, הבקשה של דוד לבנות את בית המקדש, העלאת ארון ה' לירושלים, פילוג הממלכה.

תשובה: העלאת ארון ה' לירושלים, הבקשה של דוד לבנות את בית המקדש, החלום בגבעון, פילוג הממלכה, מעמד הר הכרמל.

2. כתוב את האירועים שלפניך, על פי סדר התרחשותם: מות אבשלום, מות יואב, מות אחיתפל, מות דוד, מות אוריה.

תשובה: מות אוריה, מות אחיתופל, מות אבשלום, מות דוד, מות יואב.

3. א. מדוע רצה דוד לעשות חסד עם מפיבשת?

תשובה: דוד כרת ברית עם יונתן אבי מפיבשת שיעשו חסד אחד לצאצאי השני.

ב. מה הן שתי ההבטחות של דוד למפיבשת?

תשובה: שמפיבשת יהיה מאוכלי שולחנו וכן שמפיבשת יקבל את כל השדות של שאול המלך שהיה סבו.

4. א. מדוע שלח דוד שליחים אל חנון בן נחש?

תשובה: לנחם את חנון בן נחש על מות אביו.

ב. מה עשה חנון לשליחי דוד?

תשובה: חנון גזר את זקניהם באמצע, כמו כן חתך את שמלותיהם באמצע וע"י כך ביזה אותם שנראתה ערותם.

5. א. מה היה החסד שעשה ברזילאי הגלעדי עם דוד?

תשובה: כשדוד ברח מפני אבשלום ברזילאי הגלעדי סיפק לו את כל צרכיו.

ב. מי גמל לצאצאי ברזילאי על מעשיהם?

תשובה: שלמה המלך שם אותם מאוכלי שולחנו.

6. א. מה הורה אליהו לעובדיהו?

תשובה: להודיע לאחאב המלך לבוא לפגוש את אליהו.

ב. עובדיהו עשה מעשה מיוחד, וסיפר עליו לאלהו. מהו מעשה זה?

תשובה: עובדיהו החביא 100 נביאי ה'.

7. א. כיצד סייעה האישה מבחורים לאנשי דוד?

תשובה: היא החביאה בתוך באר בחצר את יהונתן ואחימעץ וכיסתה את הבור ושמה על הכסוי חיטים כתושות שיסתירו את הבור, וכך הם ניצלו מאבשלום.

ב. כיצד סייעה האישה מאבלה בית מעכה ליואב?

תשובה: היא שכנעה את אנשי העיר להרוג את שבע בן בכרי ולחסוך את המלחמה עם יואב.

8. א. מי היה ציבא?

תשובה: ציבא היה עבד של שאול, ודוד עשה אותו עבד של הנכד של שאול - מפיבשת.

ב. מהו המידע השקרי שמסר ציבא לדוד?

תשובה: ציבא אמר שמפיבשת לא הלך עם דוד כשברח מאבשלום, כיון שהוא חיכה שאולי המלוכה תינטל גם מדוד וגם מאבשלום ותינתן לו שהוא הנכד של שאול. ובאמת מפיבשת רצה ללכת עם דוד רק הוא היה נכה וציבה לא עזר לו לחבוש את החמור.

9. "חזק ונתחזק בעד עמינו ובעד ערי אלוקינו וה' יעשה הטוב בעינינו" מי אמר את הדברים האלה, ובאיזה הקשר?

תשובה: יואב אמר משפט זה כאשר נלחם בבני עמון לאחר שביזו את שליחי דוד. יואב היה מוקף מכל הכיוונים בחיילי ארם ועמון, וחילק את הצבא בינו לבין אבישי אחיו ואמר לו 'חזק ונתחזק...!'

10. כתוב מה מסופר על כל אחד מן המקומות האלה בספרי נביאים ראשונים: א. חברון. ב. נחל כרית. ג. רבת בני עמון.

תשובה: א. בה התחיל דוד את מלכותו, ובה התחיל אבשלום את המרד בדוד. ב. שם התחבא אליהו לאחר שגזר שלא ירד מטר. ג. יואב הכה אותה לאחר כשנה מהקרבת שבא בעקבות הכלמת עבדי דוד.

11. כתוב באיזה הקשר נזכרה כל אחת מן הדמויות האלה בספרי נביאים ראשונים: א. חירם מלך צור. ב. תמר אחות אבשלום. ג. איתי הגיתי.

תשובה: א. שלח חומרי בנין עצים ואומנים לבנות את בית דוד ואת בית המקדש.

ב. נאנסה על ידי אחיה אמנון שבתגובה אבשלום הרג אותו. ג. במסירות הלך עם אנשיו יחד עם דוד בבריחתו מפני אבשלום.

12. א. מה עשה דוד לאחר שחלה הילד שבת שבע ילדה לו, ומה עשה דוד לאחר מות הילד?

תשובה: לאחר שהילד חלה דוד צם וישן על הארץ, לאחר שהילד מת דוד קם רחץ והחליף שמלותיו בא לבית ה' ואחר כך אכל לחם.

ב. הבא הסבר להתנהגות זו.

תשובה: אחרי שהילד נפטר אין כבר מה לעשות לכן אין עניין להתאבל.

13. א. לאן בא רחבעם כדי שהעם ימליך אותו?

תשובה: לשכם.

ב. מה ביקש העם מרחבעם?

תשובה: שיקל מעליהם את עול המיסים.

14. א. מה הציע אחאב לנבות?

תשובה: שייתן לו את הכרם שצמודה לארמונו, ובתמורה אחאב ישלם לו או ייתן לו כרם חלופית.

ב. מה היה הנימוק של נבות לדחיית ההצעה?

תשובה: שהכרם היא נחלת אבותיו, והוא לא מוותר על נחלת אבות.

15. א. היכן העמיד ירבעם עגלים?

תשובה: אחד בבית אל ואחד בדרן.

ב. מה הייתה העיר הבירה הראשונה של ירבעם?

תשובה: שכם.

16. א. מה היה העונש של אביתר על חלקו במרד אדוניהו?

תשובה: שלמה הסיר אותו מלהיות כהן לה'.

ב. לפי דברי שלמה, מדוע העונש של אביתר לא היה חמור יותר?

תשובה: כי הוא נשא את ארון ה' לפני דוד והתענה בכל מה שהתענה דוד אביו.

17. א. מהו המעשה שעליו הוכיח נתן הנביא את דוד?

תשובה: שליחת אוריה החיתי למקום סכנה במלחמה על מנת שייהרג ודוד יישא את בת שבע אשתו.

ב. מה הייתה תגובת דוד על תוכחת נתן?

תשובה: דוד התוודה ואמר שהוא חטא לה'.

18. א. מדוע עלה יואב להילחם באבלה בית מעכה?

תשובה: כיוון ששבע בן בכרי שמרד בדוד התחבא באבלה בית מעכה.

ב. כיצד ניצלה העיר בסוף?

תשובה: אשה חכמה שכנע את תושבי אבלה בית מעכה להסיר את ראשו של שבע בן בכרי, הם עשו זאת וזרקו את ראשו ליואב מעבר לחומה והעיר ניצלה.

19. א. מה ביקש אלישע מאלהו לפני ההסתלקות של אליהו?

תשובה: הוא ביקש לקבל דרגה פי שנים בנבואה מאלהו (או פי שניים משאר הנביאים- רלב"ג)

ב. מהו הסימן שנתן אליהו לאלישע כדי שידע שבקשתו תתמלא?

תשובה: אם תראה אותי נלקח לשמים בקשתך התמלאה.

20. מה ציווה דוד את שלמה בנוגע ליואב?

תשובה: לא להוריד את שיבתו בשלום לשאול אלא להרוג אותו.

ב. מדוע ציווה זאת דוד?

תשובה: כיוון שהוא הרג את אבנר בן נר ואת עמשא בן יתר שהיו בשלום עם דוד.

21. השווה בין ממלכת ישראל ויהודה על פי מה שלמדת. (התייחס לנתונים הבאים: מאיזה שבט היה המלך, מה היה הקשר בינם לבין הקדוש ברוך הוא (חטא/אמונה).

תשובה: במלכות יהודה המלך היה משבט יהודה ועל פי רוב היה הקשר שלהם לקב"ה על ידי אמונה. בממלכת ישראל המלך היה משאר השבטים והקשר שלהם לקב"ה היה על פי רוב תוך כדי חטא של עבודה זרה.

22. כתוב את האירועים שעל פי סדר התרחשותם:

שמעי בן גרא מקלל את דוד, ירבעם פועל נגד רחבעם, אבשלום מכריז על המרד בדוד, רזון בן אלידע פועל נגד שלמה, חנון בן נחש פוגע בעבדי דוד.

תשובה: חנון בן נחש פוגע בעבדי דוד, אבשלום מכריז על המרד בדוד, שמעי בן גרא מקלל את דוד, רזון בן אלידע פועל נגד שלמה, ירבעם פועל נגד רחבעם.

23. א. מי הרג את אמנון?

תשובה: אבשלום.

ב. מדוע הוא הרג את אמנון?

תשובה: מכיוון שאמנון אנס את אחותו מאמו- תמר. (אמנון היה אח של אבשלום ותמר רק מהאב- מדוד)

24. א. מי היה רחבעם?

תשובה: בן שלמה שמלך תחתיו, בימיו התפלגה הממלכה.

ב. מי היה ירבעם?

תשובה: היה אחראי על המיסים של שבטי יוסף בממלכת שלמה ולבסוף מרד בו. מונה למלך הראשון של ממלכת ישראל והסית את ישראל לעבודה זרה.

25. 'הנני מקים עליך רעה מביתך'

בעקבות איזה חטא אמר נתן הנביא לדוד דברים אלה?

תשובה: בעקבות חטא בת שבע. שדוד שלח את אוריה למקום הסכנה במלחמה כדי שאוריה בעלה ימות ויוכל לישא את אשתו בת שבע.

26. שלמה נתבשר שייענש עקב נשיאת הנשים הנוכריות.

א. באיזה עונש?

תשובה: שהממלכה שלו תתפרק .

ב. ה' הקל בעונשו של שלמה, כתוב את אחת מההקלות.

תשובה: שהממלכה לא תתפרק בימיו, או שה' ישאיר שישאירו שבט אחד בממלכת יהודה.

27. 'עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים' מי אמר למי משפט זה?

ומה פרוש משפט זה?

תשובה: אליהו אמר משפט זה לעם ישראל. ופרוש המשפט: 'עד מתי אתם עובדים גם את

העבודה זרה וגם את ה' תבחרו את דרככם'.

בשאלות הבקיאות הוזכרו בקצרה סיפורים ונושאים רבים מהתנ"ך. בחר את אחד מהסיפורים או הנושאים שהינך מכיר והוסף מידיעותיך עליו (2 נקודות).

מבחן הצלחה- נושא 9

1) א. מי היה רחבעם?

ב. מי היה ירבעם?

---

2) שלמה נתבשר שייענש עקב נשיאת הנשים הנוכריות.

א. באיזה עונש?

ב. ה' הקל בעונשו של שלמה, כתוב את אחת מההקלות.

---

3) 'הנני מקים עליך רעה מביתך' בעקבות איזה חטא אמר נתן הנביא לדוד דברים אלה?

---

4) א. מה ביקש אלישע מאליהו לפני שעלה בסערה השמימה?

ב. מה ענה אליהו על בקשת אלישע?

---

5) מדוע דוד רצה לעשות חסד עם מפיבושת, ומה החסד שעשה לו?

---

6) השווה בין ממלכת ישראל ויהודה (מאיזה שבט היה המלך, והקשר בינם לקב"ה)

חלק ה'

מבחן פנימי מסכם

כל התשובות לשאלות המבחן כתובות בתלקיט בחלקים ב', ג', ד'.

משך הבחינה: שעה וחצי.

חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם ללא פרושים.

נא לשמור על טוהר הבחינות

לפניך 24 שאלות. יש לענות על 20 שאלות מתוכן.

(1 נקודה לשאלה סכ"ה 20 נקודות.)

1. במדבר פרק ט'.

מה הם שני סוגי האנשים שחייבים להקריב 'פסח שני'?

---

2. במדבר פרק ט'.

באילו דינים 'פסח שני' שונה מ'פסח ראשון'? ובאילו דינים שווה 'פסח שני' ל'פסח ראשון'?

---

3. במדבר פרק ט'.

איזה עונש יקבל אדם שהיה יכול להקריב את הפסח ביד' בניסן אך נמנע לעשות זאת?

---

4. במדבר פרק יג'.

לשם מה הראו המרגלים לבני ישראל את הפירות שהביאו?

---

5. במדבר פרק יד'.

מה הן תגובות העם בעקבות דברי המרגלים?

---

6. במדבר פרק יד'.

מה העונש שקיבלו המרגלים עצמם על התנהגותם?

---

7. במדבר פרק טז'

מה ההצעה שהציע משה לקורח ועדתו?

---

8. במדבר פרק טז.

מה עשו עם המחנות לאחר הענשת לוקחי המחנות, ומה המטרה של פעולה זו?

---

9. במדבר פרק טז'

מדוע פנה משה לדתן ואבירם וכיצד הם הגיבו לפניה זו?

---

10. במדבר פרק לב'.

משה השווה את בני גד וראובן למרגלים, במה הם שווים?

---

11. במדבר פרק לב'.

מה בני גד וראובן התחייבו בתמורה לקבלת עבר הירדן?

---

12. במדבר פרק לב'.

אם בני גד וראובן לא יקיימו את התנאי, מה יקרה?

---

13. שמואל ב' פרק ה'.

מדוע הפך דוד את ירושלים לעיר הבירה שלו?

---

14. שמואל ב' פרק ה'.

'וידע דוד כי הכינו ה' למלך על ישראל, וכי נשא ממלכתו בעבור עמו ישראל' מה הדבר שדוד הבין הכתוב בפסוק זה?

---

15. שמואל ב' פרק ה'.

מה גרם לפלישתים לצאת למלחמה נגד דוד כאשר דוד בא לגור בירושלים?

---

16. שמואל ב' פרק טו'.

כתוב הסבר אחד מדוע מרד אבשלום בדוד בחייו?

---

17. שמואל ב' פרק טו'.

כיצד נימק אבשלום את הליכתו לחברון?

---

18. שמואל ב' פרק טו'.

מדוע דוד ברח מירושלים במרד אבשלום?

---

19. מלכים א' פרק ג'.

מה היה מצבו הרוחני של שלמה בתחילת מלכותו?

---

20. מלכים א' פרק ג'.

מדוע אם כן נישואיו של שלמה עם בת פרעה אינם נחשבים חטא?

---

21. מלכים א' פרק ג'.

מדוע זבח שלמה בזמן זה בבמה?

---

22. שמואל ב' פרק ט'.

מדוע רצה דוד לעשות חסד עם מפיבושת?

---

23. שמואל ב' פרק יג'.

מי הרג את אמנון, ומדוע?

---

24. שמואל ב' פרק יב'.

מה הייתה תגובת דוד על תוכחת נתן הנביא לגבי חטא בת שבע?

בהצלחה!

חלק ו' סיפור מכירת יוסף

1) השלם את המילים החסרות מתוך סיפור מכירת יוסף ועד ירידת יעקב ומשפחתו למצרים. (6 נקודות) להלן הסיפור:

האהבה המיוחדת של יעקב ל _____ גורמת לקנאת שאר האחים ב _____. כמו כן יוסף חולם שני חלומות שמהם משתמע שהוא ישלוט על האחים ודבר זה מגביר את שנאת האחים כלפיו. יעקב שולח את יוסף לבדוק מה שלום _____ הרועים בשכם. האחים מתכננים להרוג את _____ וראובן הרוצה להצילו משכנע אותם להימנע מהריגתו והם משליכים את יוסף ל _____. האחים מקבלים את הצעת יהודה ומוכרים את יוסף ל _____, וראובן מצטער על כך מאוד. האחים שולחים אל יעקב את _____ יוסף מוכתמת בדם כדי שיעקב יחשוב שיוסף נטרף בידי _____. יעקב מתאבל על יוסף ומסרב לקבל ניחומים. יוסף נמכר ע"י _____ שקנו אותו מהאחים ל _____ לפוטיפר סריס פרעה שם הוא מתמנה על כל ביתו. אשת _____ מנסה לפתות את יוסף לחטוא עמה, וכאשר הוא מסרב היא מעלילה עליו שהוא ניסה לאנוס אותה, ויוסף מושלך ל _____, בכלא יוסף מתמנה על כל האסירים. שר _____ ושר האופים חטאו למלך מצרים והם הושלכו לכלא, הם חלמו חלומות ו _____ פתר להם וכמו שפתר כך היה. יוסף ביקש משר המשקים שיזכיר אתו לפני _____ והוא לא זכר את יוסף רק כאשר פרעה חלם שני חלומות ואף אחד לא ידע ל _____ אותם שר המשקים הזכיר שישנו עבד בבית האסורים שידוע לפתור את _____, הביאו את יוסף לפני פרעה ויוסף פתר לפרעה שהולכים להיות שבע שנות _____ ולאחריהם שבע שנות _____ וצריכים למנות איש שיאגור בשנות ה _____ אוכל לשנות ה _____, פרעה ממנה את יוסף להיות תחתיו ולאגור את האוכל לשנות הרעב. יוסף אוגר את כל התבואה במצרים ואחראי על חלוקתה בשנות הרעב. כשהחלו שנות הרעב ה _____ מגיעים למצרים כדי לקנות אוכל ומשתחווים בפני השליט המצרי (יוסף) יוסף מתנכר לאחיו ומאשים אותם ב _____, האחים מסבירים שהם באו למצרים רק כדי לקנות _____. יוסף מכניס את אחיו לכלא ולאחר _____ ימים משחרר אותם לבתיהם ומשאיר במצרים רק את _____, ודורש מהאחים להביא איתם למצרים את _____ (כדי להוכיח את דבריהם שהם אינם מרגלים). האחים מתוודים ומבינים כי הצרות שלהם הן _____ על האכזריות שלהם כלפי _____ בזמן מכירתו. יוסף שומע זאת ו _____, יוסף מצוה לתת לאחיו אוכל למשפחותיהם ולשים את כספם _____, והדבר גורם לחרדה נוספת של אחיו. האחים מספרים ליעקב כל מה שקרה להם במצרים, וכי הם צריכים להביא את _____ למצרים. ראובן מנסה לשכנע את יעקב לשלח את בנימין למצרים וראובן יהיה אחראי על החזרתו, אך יעקב _____. לאחר שהרעב מתחזק יעקב מבקש מבניו לשוב ולרדת למצרים לקנות אוכל. _____ משכנע את יעקב שיסכים שבנימין ירד עם האחים למצרים, ומתחייב להיות _____ (אחראי) להחזיר אותו. יעקב שולח את בניו עם בנימין למצרים ועם מנחה לשליט המצרי, ומתפלל לה' שכל האחים יחזרו בשלום. האחים מגיעים למצרים, ויוסף מצוה כי הם יאכלו ארוחת צהרים בביתו. האחים (עם בנימין) מגיעים לבית יוסף ומשתחווים לו ויוסף מתעניין בשלום _____. יוסף מברך את בנימין ונכנס לחדר לבכות (מרוב התרגשות), ולאחר הסעודה נותן לבנימין ולשאר האחים _____, יוסף ציוה לשים את _____ שלו בשק התבואה של בנימין. לאחר יציאת

האחים לדרכם שליח יוסף _____ אחריהם ומאשים אותם כי הם כפויי טובה וכי הם _____ את הגביע של השליט המצרי. האחים טוענים כי העלילו עליהם עלילת שוא, אך לאחר חיפוש נמצא הגביע בתוך שק של _____. האחים חזרו לבית יוסף. יוסף דרש להשאיר אצלו את בנימין שגנב _____, ושאר האחים יחזרו לבתיהם. יהודה נסה לשכנע את יוסף לשחרר את בנימין והציע להישאר _____ במצרים במקום בנימין. יהודה נסה לעורר בדבריו את יוסף על אביהם הזקן וגם רמז כי יוסף מתנכל להם ומעליל עליהם עלילות שוא. יוסף מתגלה לאחיו. יוסף מנחם את אחיו שלא _____ על מכירתו מכיון שה' (ולא האחים) שלח אותו למצרים כדי להציל את המשפחות שלהם בשני _____. יוסף מצוה את אחיו לעלות אל _____ ולשכנע אותו לרדת למצרים כדי שיוסף יוכל לדאוג לו בשנות _____. יוסף ואחיו מתחבקים, מתנשקים ומדברים. פרעה מצוה לשלוח _____ מלאות כל טוב ליעקב ולבני משפחתו, ולהזמין אותם לבוא ולהתגורר _____. האחים עולים לארץ כנען ומספרים ליעקב כי 'עוד יוסף חי וכי הוא משל בכל ארץ מצרים'. בתחילה יעקב נבהל ולאחר מכן הוא מאמין להם והוא מחליט לרדת ולראות את יוסף במצרים.

2) עיין בחומש ובאר מילים אלו: (4 נקודות)

א. 'מאלמים אלומים' (בראשית פרק לז פסוק ז).

ב. 'ויפקידהו על ביתו' (בראשית פרק לט פסוק ה).

ג. 'שלושה שריגים' (בראשית פרק מ פסוק י).

ד. 'חרטומי מצרים' (בראשית פרק מא פסוק ח).

ה. 'למה תתראו' (בראשית פרק מב פסוק א- כתוב רק פרוש אחד).

ו. 'מזמרת הארץ' (בראשית פרק מג פסוק יא).

ז. 'האלוקים מצא את עון עבדיך' (בראשית פרק מד פסוק טו).

ח. 'כי למחיה שלחני אלקים לפניכם' (בראשית פרק מה פסוק ה).

---

3 ספורנו פרשת וישב פרק לז' פסוק יח':

ויתנכלו אותו להמיתו... אמר שחשבו את יוסף בלבם נוכל להמית ושבא אליהם לא לדרוש שלומם אלא למצוא עליהם עלילה או להחטיאם כדי שיקללם אביהם או יענישם האל יתברך וישאר הוא לבדו ברוך מבנים... ולשון להמיתו שימית הוא את אחיו... ובזה הודיע מה היה למו בהיות כלם צדיקים גמורים עד שהיו שמותם לפני ה' לזכרון, איך נועדו לב יחדו להרוג את אחיהם או למכרו ולא נחמו על הרעה, כי גם כשאמרו אבל אשמים אנחנו על אחינו לא אמרו שתהיה אשמתם על מכירתו או מיתתו אלא על אכזריותם בהתחננו. והנה הגיד הכתוב כי ציירו בלבם וחשבו את יוסף לנוכל ומתנקש בנפשם להמיתם בעולם הזה או בעולם הבא או בשניהם והתורה אמרה הבא להרגך כו' (השכם להורגו):

א. לפי דברי הספורנו מדוע האחים הצדיקים רצו להרוג את יוסף אחיהם?

(1 נקודה)

ב. כיצד מוכיח הספורנו את דבריו מדברי האחים 'אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו', בתשובתך הסבר על מה כן האחים חזרו בתשובה לאחר האשמות יוסף כלפיהם. (1 נקודה)

---

4 כיצד על ידי מכירת יוסף התקיימה ברית בין הבתרים שנאמרה לאברהם אבינו? (1 נקודה)

---

5) לפניך 10 מוסרי השכל הנלמדים מסיפור מכירת יוסף הסבר כיצד 7 מהם נלמדים. 1)
(נקודה לתשובה סכ"ה 7 נקודות)

א. לעולם לא ישנה אדם בן בין הבנים-

ב. גנות לשון הרע-

ג. מסירות לכיבוד הורים (רמב"ן לז' טו) -

ד. הגזירה אמת והחריצות שקר (רמב"ן לז' טו)-

ה. אחריות האח הגדול כלפי אחיו הקטן-

ו. מסירות נפש לא להיכשל בעריות -

ז. יש לבטוח בה' ולא לשים מבטחו בבני אדם -

ח. חזרה בתשובה שלימה היא בעמידה באותו ניסיון בהצלחה -

ט. כל מה שה' עושה הוא לטובה -

י. יש לאדם למחול לאלו שציערו אותו -

בהצלחה!